

Rekomendacijos

dėl turto kokybės patikrinimų

Rekomendacijos dėl turto kokybės patikrinimų

Turinys

1.	Santrauka	3
2.	Rekomendacijų aplinkybės ir loginis pagrindas	5
3.	EBI rekomendacijos dėl turto kokybės patikrinimų	6
	I priedas. Kompetentingų institucijų sąrašas	9
	II priedas. Geroji turto kokybės patikrinimų patirtis	11
4.	Patvirtinimas, kad bus laikomasi šių rekomendacijų	17

---

1. Santrauka

Nuolat ir toliau stengdamasi grąžinti pasitikėjimą ES bankų sektoriumi EBI parengė kompetentingoms institucijoms skirtas rekomendacijas, pagal kurias šių gairių nusprendusių laikytis kompetentingų institucijų prašoma atlikti aukštos rizikos klasės turto kokybės patikrinimus. Šios rekomendacijos yra skirtos tam, kad kompetentingos institucijos, vertindamos bankų kredito portfelius ir tai, kaip klasifikuojama rizika ir sudaromi atidėjiniai, taikytų vieningesnius metodus, skirtus palaikyti rizikos ribojimo principus atitinkantį pakankamą kapitalo lygį ir su aukščiau minėtomis pozicijomis susijusiai rizikai padengti skirtą pakankamą atidėjinių lygį.

Šiomis rekomendacijomis skatinamas turto kokybės patikrinimų eigos ir rezultatų nuoseklumas visoje Europoje siekiant ES mastu išsklaidyti likusias abejones dėl turto kokybės.

Už turto kokybės patikrinimus yra atsakingos kompetentingos institucijos. Kompetentingoms institucijoms rekomenduojama įvertinti bankų kredito portfelius ir juose nustatyti aukštos rizikos turto klases. Šie patikrinimai turėtų užtikrinti, kad rizikingi portfeliai būtų deramai įvertinti kiekviename tikrinamame banke; apie šio vertinimo rezultatus reikėtų informuoti atitinkamas priežiūros institucijų kolegijas. Šiomis rekomendacijomis EBI ketina siekti, kad geroji patirtis, kurios kompetentingos institucijos laikytųsi savanoriškai, būtų nuosekli ir koordinuojama.

Šios rekomendacijomis derėtų remtis per jau vykdomus ir (arba) planuojamus turto kokybės patikrinimus. Bendro priežiūros mechanizmo (BPM) darbas ir balansinių ataskaitų vertinimo planai turėtų būti palaikomi, o ne apriboti. Rekomendacijomis bus užtikrinta pakankamai galimybių BPM ir kitoms kompetentingoms institucijoms išsiaiškinti jau atliktų, vykdomų ir planuojamų turto kokybės patikrinimų tikslus, terminus, su jais susijusius lūkesčius ir jų eigą. Kartu toms valstybės narėms, kurios nėra prisijungusios prie BPM sistemos ir dar nevykdo turto kokybės patikrinimų, šios rekomendacijos taps postūmiu imtis šių priemonių. Tais atvejais, kai bankai veikia ne BPM sistemoje arba ne ES, šiame procese dalyvaus ir priežiūros institucijų kolegijos. Jos padės keistis informacija ir, jei to prireiktų arba to prašytų konsoliduotos priežiūros institucija, prisidės atliekant tarpvalstybinių bankų analizę. Apie rezultatus bus informuota kolegija ir EBI. Atsižvelgiant į juos, reikėtų svarstyti priemones, kuriomis būtų užtikrintas geresnis rizikos padengimas, pagerinta atidėjinių sudarymo tvarka bei kitas priemones, kurių reikia arba tikslinga imtis šalinant esamus trūkumus.

Nagrinėdamos rezultatus kompetentingos institucijos gautus rezultatus turėtų aptarti ir kritiškai įvertinti, taip pat svarstyti, kokių tolesnių veiksmų imtis. Taigi kompetentingos institucijos turėtų gebėti kritiškai vertinti iš bankų gautus duomenis ir, jei reikia, rekomenduoti imtis priemonių, pvz. koreguoti paskolų nuostolius, atidėjinius arba imtis kitų priemonių, kurios, kompetentingos institucijos manymu, yra reikalingos trūkumams pašalinti.

EBI, suprasdama kompetentingų institucijų komunikacijos poreikius, remdamasi jų pateikta informacija parengs ataskaitos projektą, kuriame apibendrins pagrindinius įvairių turto kokybės

---

patikrinimų rezultatus ir nuosekliai, pagal šalis pateiks informaciją apie tai, kokių priemonių buvo imtasi, taip pat informuos apie gautų rezultatų reikšmingumą.

Šios rekomendacijos buvo derinamos su atitinkamomis kompetentingomis institucijomis, tačiau viešos konsultacijos dėl jų nevyko, nes rekomendacijos yra skirtos priežiūros funkcijoms vykdyti ir konkrečių institucijų klausimams spręsti, jomis nėra kuriama kokia nors bendros politikos sritis. Šios rekomendacijos bus paskelbtos EBI interneto svetainėje.

---

2. Rekomendacijų aplinkybės ir loginis pagrindas

Blogėjant ekonominei aplinkai, EBI jau kurį laiką atlieka pakantumo ir turto kokybės stebėseną. Iš šios analizės rezultatų matyti, kad turto kokybė prastėja visoje ES, nors palyginus įvairius regionus, bankus ir portfelius padėtis labai skiriasi.

Rūpestį vis dar kelia pakantumo politika ir turto kokybės vertinimo nuoseklumas ES mastu. Atsižvelgdama į tai, kad taikomos labai įvairios apibrėžtys, EBI parengė nuoseklias pakantumo ir blogų paskolų apibrėžtis¹, skirtas taikyti visoje ES. Jos padės kompetentingoms institucijoms sukurti palyginamą pagrindą, kuriuo remiantis bus vertinamos balansinės ataskaitos.

Daugelis kompetentingų institucijų sugriežtino esamas turto kokybės stebėsenos priemones; tačiau bendros ir skaidrios informacijos apie turto kokybės problemų mastą nėra. Todėl siekiant išspręsti priežiūros institucijoms ir rinkos dalyviams rūpestį keliančius klausimus būtinas tam tikras informacijos apie turto kokybės vertinimus koordinavimas visoje ES.

Turto kokybės patikrinimai vis dažniau taikomi kaip nuodugnus metodas galimiems nuostoliams tam tikrų šalių finansų sektoriuose nustatyti, svarbus vaidmuo šiems patikrinimams tenka bankų restruktūrizavimo procese, jie dažnai taikomi daugelyje einamosios priežiūros programų. Šiuo metu ES taikomi skirtingi turto kokybės patikrinimų metodai ir, pabrėžtina, teikiama informacija apie turto kokybės vertinimus yra nevienoda. Šiose rekomendacijose dėl turto kokybės patikrinimų daugiausia dėmesio skiriama ES bankų grupei, kurie kompetentingų institucijų nuomone laikomi svarbiais. Atsižvelgiant į tai, kad šioms rekomendacijoms yra reikalingas tam tikras lankstumas, kompetentingoms institucijoms paliekama teisė prižiūrėti galutinio bankų sąrašo sudarymą, tačiau į šį sąrašą turėtų būti įtraukti visi svarbūs subjektai, o tiems subjektams, kuriems taikytos kapitalo atkūrimo rekomendacijos, reikėtų skirti ypatingą dėmesį.

Šios rekomendacijos turėtų padėti nustatyti galimas regionų, bankų ir portfelių problemines sritis ir pateikti pakankamai informacijos apie turto kokybės stebėseną, taip dar sykį užtikrinant, kad likusios rizikos spragos nepakirstų pasitikėjimo ES bankų sistema.

---

¹ EBA/ITS/2013/03.

---

3. EBI rekomendacijos dėl turto kokybės patikrinimų

Šių rekomendacijų statusas

Šiame dokumente išdėstytos rekomendacijos, parengtos pagal 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (EBI reglamentas). Pagal EBI reglamento 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos privalo dėti visas pastangas siekdamas laikytis šių rekomendacijų.

Rekomendacijose išdėstyta EBI nuomonė apie tai, kokios priežiūros praktikos turėtų būti laikomasi Europos finansų priežiūros sistemoje ar apie tai, kaip tam tikroje srityje reikėtų taikyti Europos Sąjungos teisę. Todėl EBI tikisi, kad visos kompetentingos institucijos, kurioms skirtos šios rekomendacijos, jų laikysis. Kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios rekomendacijos, turėtų jų laikytis atitinkamai įtraukdamos jas į savo priežiūros praktiką (pvz. pritaikyti savo teisinę sistemą ar priežiūros procesus).

Pranešimų teikimo reikalavimai

Pagal EBI reglamento 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos iki 2013 m. gruodžio 23 d. turi informuoti EBI, ar jos laikosi, ketina laikytis šių rekomendacijų, arba, priešingu atveju, nurodyti nesilaikymo priežastis². Jei kompetentingos institucijos iki šio termino nepateiks jokie pranešimo, EBI traktuos šias institucijas kaip nesilaikančias reikalavimų. Pranešimai turėtų būti teikiami siunčiant 5 skyriuje nurodytą formą su nuoroda „EBA/Rec/2013/XX“ adresu compliance@eba.europa.eu. Pranešimus turėtų pateikti kompetentingų institucijų įgalioti asmenys, turintys teisę pranešti apie rekomendacijų laikymąsi.

Pranešimai pagal EBI reglamento 16 straipsnio 3 dalį bus skelbiami EBI interneto svetainėje.

---

² Europos Centrinis Bankas apie tai pranešti privalo per du mėnesius nuo tos dienos, kai tapo kompetentinga institucija.

I dalis. Dalykas, taikymo sritis ir sąvokų apibrėžimai

1. Šios rekomendacijos teikiamos kompetentingoms institucijoms dėl kredito įstaigų turto, laikomo didelės rizikos turtu, ir pozicijų, laikomų didelės rizikos pozicijomis, kokybės patikrinimo, kurį jos atlieka vykdydamos šių institucijų priežiūrą pagal Direktyvą 2006/48/EB³. Šios rekomendacijos yra skirtos tam, kad vertinant kredito įstaigų kredito portfelius, ir tai, kaip klasifikuojama rizika ir kaip sudaromi atidėjiniai, būtų taikomi vieningesni metodai, skirti palaikyti rizikos ribojimo principus atitinkantį pakankamą kapitalo lygį ir su aukščiau minėtomis pozicijomis susijusiai rizikai padengti skirtą pakankamą atidėjinių lygį.
2. Šios rekomendacijos taikomos I priede išvardytoms kompetentingoms institucijoms.
3. Taikomos šios sąvokos:
  - „Neveiksnius pozicijas“ – tai galutinio Techninio įgyvendinimo standarto projekto, pateikto dokumente EBA/ITS/2013/03⁴, 145–157 punktuose apibrėžta sąvoka (taikoma tada, kai įmanoma ir tikslinga).
  - „Skolos priverstinis pertvarkymas“ – tai galutinio Techninio įgyvendinimo standarto projekto, pateikto dokumente EBA/ITS/2013/03⁵, 163–179 punktuose apibrėžta sąvoka (taikoma tada, kai įmanoma ir tikslinga). Taip pat taikomos Direktyvos 2006/48/EB 4 straipsnyje išdėstytos apibrėžtys.

II dalis. Rekomendacijos

4. Kompetentingos institucijos turėtų patikrinti visų svarbių kredito įstaigų turto kokybę. Kompetentingos institucijos ypač daug dėmesio turėtų skirti 2011 m. gruodžio 8 d. Europos bankų institucijos rekomendacijos dėl laikinų kapitalo rezervų sukūrimo ir priežiūros siekiant atkurti pasitikėjimą rinka (angl. *Recommendation of the European Banking Authority of 8 December 2011 on the creation and supervisory oversight of temporary capital buffers to restore market confidence*, EBA/REC/2011/1) II priede išvardytoms kredito įstaigoms.
5. Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti ir nustatyti, kurių turto klasių ir (arba) pozicijų turto kokybę reikia įvertinti, atsižvelgdamos į jų reikšmingumo ir rizikos vertinimo rezultatus.
6. Vertinimo, kuris bus atliekamas, išsamumas priklausys nuo reikšmingumo ir rizikos vertinimo rezultatų.

---

³ 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo, OL L 177, 2006 6 30, p. 1.

⁴ EBI galutinis įgyvendinimo techninių standartų projektas (*Draft Implementing Technical Standards on supervisory reporting of forbearance and non-performing exposures under article 99(4) of Regulation (UE) 575/2013*) [EBA/ITS/2013/03].

⁵ Ten pat.

-
7. Jeigu kredito įstaigą prižiūri priežiūros institucijų kolegija, apie pasirinktas turto klases ir (arba) pozicijas kolegiją informuoti ir su ja tai aptarti reikėtų tada, kai veikla yra vykdoma ne tik BPM sistemoje.
  8. Kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į šių rekomendacijų II priede EBI pateiktus ir aprašytus gerosios patirties pavyzdžius, turėtų atlikti turto kokybės patikrinimus.

III dalis. Baigiamosios nuostatos ir įgyvendinimas

9. EBI teikdama informaciją apie turto kokybės patikrinimų rezultatus visapusiškai atsižvelgs į kompetentingų institucijų komunikacijos poreikius. Visų pirma, BPM institucijai gali tekti parengti savą informavimo politiką apie balanso ataskaitų vertinimo, kurį ji atliks prieš pradėdama visapusiškai vykdyti savo funkcijas pagal BPM reglamentą, rezultatus.
10. Kompetentingos institucijos turėtų baigti turto kokybės patikrinimus iki 2014 m. spalio 31 d. Preliminarius turto kokybės patikrinimo rezultatus reikėtų pateikti EBI kuo greičiau, siekiant užtikrinti, kad į juos būtų atsižvelgta atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis visoje ES, numatytą atlikti 2014 m., ir jais papildyti šio testavimo rezultatus.
11. Kompetentingos institucijos EBI turėtų informuoti nuosekliai ir kuo greičiau po to, kai baigs tikrinti turto kokybę.

I priedas. Kompetentingų institucijų sąrašas

Austrija	Finanzmarktaufsicht (Finansų rinkos institucija)
Belgija	Belgijos nacionalinis bankas
Bulgarija	Bulgarijos nacionaliniai bankai
Kroatija	Hrvatska Narodna Banka (Kroatijos nacionalinis bankas)
Kipras	Kipro centrinis bankas
Čekija	Ceska Narodni Banka (Čekijos nacionalinis bankas)
Danija	Finanstilsynet (Danijos finansų priežiūros institucija)
Estija	Finantsinspektion (Finansų priežiūros institucija)
Suomija	Finanssivalvonta (Suomijos finansų priežiūros institucija)
Prancūzija	Autorité de Contrôle Prudentiel (Riziką ribojančios kontrolės institucija)
Vokietija	Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (Federalinė finansų priežiūros institucija)
Graikija	Graikijos bankas
Vengrija	Magyar Nemzeti Bank (Vengrijos nacionalinis bankas)
Airija	Airijos centrinis bankas
Italija	Banca d'Italia (Italijos bankas)
Latvija	Finansu un Kapitāla Tirgus Komisija (Finansų ir kapitalo rinkos komisija)
Lietuva	Lietuvos Bankas (Lietuvos bankas) http://www.lb.lt/home/default.asp?lang=e
Liuksemburgas	Commission de Surveillance du Secteur Financier (Finansų sektoriaus priežiūros komisija)
Malta	Maltos finansinių paslaugų institucija
Nyderlandai	De Nederlandsche Bank (Nyderlandų nacionalinis bankas)
Lenkija	Komisja Nadzoru Finansowego (Lenkijos finansų priežiūros institucija)
Portugalija	Banco de Portugal (Portugalijos bankas)
Rumunija	Banca Națională a României (Rumunijos nacionalinis bankas)
Slovėnija	Banka Slovenije (Slovėnijos bankas)
Slovakija	Narodna Banka Slovenska (Slovakijos nacionalinis bankas)
Ispanija	Banco de España (Ispanijos bankas)
Švedija	Finansinspektionen (Švedijos finansų priežiūros institucija)
Jungtinė Karalystė	Prudential Regulation Authority (Rizikos ribojimo priežiūros institucija)
	Europos Centrinis Bankas ⁶

EEE-ELPA kompetentingos institucijos⁷

⁶ Šios rekomendacijos bus taikomos Europos Centriniam Bankui įsigaliojus Tarybos reglamento pasiūlymui kuriuo Europos Centriniam Bankui pavedamos specialios užduotys, susijusios su rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų priežiūros politika (COM(2012) 511 final)

⁷ Šiuo metu iš EEA-ELPA kompetentingų institucijų nereikalaujama EBI gairių ir rekomendacijų laikymosi patvirtinimo. Todėl šias rekomendacijas jos taiko savanoriškai.

Islandija	Fjármálaeftirlitið (Islandijos finansų priežiūros institucija - FME)
Lichtenšteinas	Finanzmarktaufsicht - FMA (Finansų rinkos institucija)
Norvegija	Finanstilsynet (Norvegijos finansų priežiūros institucija)

II priedas. Geroji turto kokybės patikrinimų patirtis

Šiame priede pateikiami kai kurie gerosios patirties pavyzdžiai, kuriuos Europos Sąjungos ekspertai pastebėjo per jau atliktus arba šiuo metu atitinkamomis aplinkybėmis ir pagal atitinkamus reikalavimus atliekamus turto kokybės patikrinimus. Tai nereiškia, kad toliau aptarti žingsniai yra visuomet svarbūs visoms turto klasėms ir (arba) pozicijoms. Tačiau šiuos žingsnius galima apsvarstyti ir įvertinti pagal tai, kiek jie yra svarbūs ir aktualūs prioritetinėms turto klasėms ir (arba) pozicijoms.

1. Kompetentingos institucijos stengiasi kuo tiksliau atrinkti turto klases ir (arba) pozicijas, remdamosi žemiau išdėstytais rekomendacijomis dėl rizikos ir reikšmingumo ir vadovaudamosi žemiau aprašytais procesais.
2. Kompetentingos institucijos per turto kokybės patikrinimus stengiasi atlikti nuodugnią kiekybinę ir kokybinę pasirinktos turto klasių ir (arba) pozicijų grupės analizę, ir atsižvelgdamos į jų reikšmingumo ir rizikos vertinimą, nustato, kokie žingsniai yra tinkamiausi.

Įprastos užduotys, vykdomos bendru paskolų portfelio lygmeniu

Duomenų vientisumas, rizikos klasifikacija ir kiekybinė portfelio analizė

3. Kompetentingos institucijos nurodo, kad pradėdant turto kokybės vertinimą duomenų vientisumo vertinimas, remiantis apskaitos standartais ir teisinga rizikos klasifikacija, dažnai būna atliekamas kartu su kiekybine viso paskolų portfelio analize .
4. Siekdamos užtikrinti, kad tikrinimas būtų pradėtas efektyviai, kompetentingos institucijos tikrina duomenų kokybę ir vientisumą bei tai, ar pozicijos tinkamai suskirstytos į rizikos kategorijas, įskaitant turto klases ir (arba) pozicijas bendroje paskolų knygoje. Jos gali:
  - a. vertinti, ar paskolos teisingai suklasifikuotos į turto klases ir ar pateikiamas aiškus (sub-) portfelių atskyrimas, kuris vėliau būtų nuosekliai taikomas visoje bankų grupėje (pvz. MV) paskolos: atskira kategorija, iš dalies įtrauktos į įmonių portfelį, iš dalies į mažmeninių paskolų portfelį);
  - b. įvertinti kredito įstaigų naudojamus segmentus / pakategores - įskaitant jų apibrėžimus ir ribas – naudojamus skirtingo kokybės lygio paskoloms (pavyzdžiui, mažos rizikos, reikalaujančios vadovybės dėmesio, stebimųjų paskolų sąrašas, neatitinkančios standartų, restruktūrizuotos / iš naujo sudarytos, toleruojamos, neveiksnius);
  - c. patikrinti, ar darniai taikomos netesybų ir (arba) neveiksnumo apibrėžtys, kaip šios apibrėžtys dera su neveiksnių pozicijų apibrėžtimi, pateikta Techninių įgyvendinimo standartų projekto, išdėstyto dokumente EBA/ITS/2013/03, 145–157 punktuose;

-
- d. išanalizuoti portfelio pobūdį ir struktūrą, atsižvelgiant į b punkte nurodytus segmentus.
5. Remiantis reikšmingumo ir rizikos vertinimu bei pradinio portfelio asortimento gylio ir pločio skirtumais, gali būti reikalinga ir tikslinga atlikti tolesnę analizę.
6. Šią tolesnę analizę dažnai sudaro:
- pozicijos vertė
  - trukmė
  - užtikrinimas
  - rizikos klasė
  - turto rūšis
  - regioninis pasiskirstymas
  - suteikimo metai (istorinių duomenų analizė)
  - pagrindinės koncentracijos
  - atidėjiniai
  - padengimo koeficientas.

Paskolų teikimas ir stebėseną

7. Kompetentingos institucijos gali vertinti kredito įstaigų paskolų teikimo ir stebėsenos praktiką, kuri yra svarbi pradinei segmentų atrankai.

Užduotys, vykdomos konkrečaus portfelio lygmeniu

8. Kai įvertinama viso paskolų portfelio duomenų kokybė, dažnai būna vertinami svarbiausi portfeliai. Atliekant šią analizę apibrėžiamos siauresnės turto klasės ir konkretūs portfeliai, kurie bus vertinami per toliau aptartą išsamesnę analizę.

Pakantumas

9. Kiek galėdamos ir kiek tai yra tikslinga laikydamosi šių rekomendacijų 3 punkte pateiktos pakantumo apibrėžties, kompetentingos institucijos nustato, kiek pakantumas gali būti taikomas ir kokį poveikį jis daro vertinimui. Jos gali:
- a. įvertinti, kaip apibrėžiamas restruktūrizavimas; patikrinti, ar apibrėžtis nuosekliai taikoma visoje bankų grupėje ir palyginti organizacijos viduje taikomą ir suderintą apibrėžtis;
  - b. patikrinti, ar toleruojamos pozicijos ataskaitose nurodomos nuosekliai, ar toleruojamos pozicijos sistemiskai pažymimos atsiskaitymo sistemoje (-se) visoje kredito įstaigoje;
  - c. įvertinti, ar yra sukurti apibrėžti procesai ir politika pakantumo praktikai taikyti ir apžvelgti, kaip jie apibrėžiami bankų grupėje;
  - d. kiekybiškai įvertinti toleruojamas pozicijas analizuojamame portfelyje;

-
- e. įvertinti, ar sudaryti pakankami atidėjiniai toleruojamoms ir restruktūrizuotoms paskoloms padengti;
  - f. išanalizuoti toleruojamų paskolų imtį ir įvertinti, ar jos tinkamai suklasifikuotos;
  - g. nustatyti stebėsenos, vertinimo, paskolų veiksnio ir rizikos pobūdžio duomenų atnaujinimo standartus ir procedūras.

Neveiksnius paskolas ir įsiskolinimų valdymas

- 10. Kompetentingos institucijos gali vertinti, kaip kredito įstaigos valdo neveiksnius paskolas (kiek įmanoma laikydamosi suderintos neveiksnių pozicijų apibrėžties (galutinio Techninių įgyvendinimo standartų projekto, pateikto dokumente EBA/ITS/2013/03, 145–157 punktai) ir pradelstus įsiskolinimus. Kompetentingos institucijos gali:
  - a. įvertinti, ar yra įsteigti / veikia darbo su probleminėmis paskolomis padaliniai ir su tuo susijusi politika (išankstinio perspėjimo sistemos, klientų nukreipimo į darbo su probleminėmis paskolomis padalinius sąlygos, restruktūrizavimas, teisinės procedūros ir t. t.);
  - b. nustatyti išankstinių ir pavėluotai grąžinamų paskolų tvarkymo procesus ir jų efektyvumą (pvz., klientų statuso pagal vėluojamas dienas analizė);
  - c. įvertinti klientų grąžinimo į veiksnius portfelius arba išbraukimo iš balanso sąlygas;
  - d. kiekybiškai įvertinti galimus probleminio turto/ portfelių pardavimus.

Užstatų valdymas ir vertinimas

- 11. Kompetentingos institucijos dažnai vertina, kaip kredito įstaigos vertina, tvarko ir stebi užstatus. Visų pirma jos gali:
  - a. įvertinti, kaip paskirstoma užstatų vertinimo atsakomybė (vidaus ar išorės vertinimas) ir ar šios funkcijos yra atskirtos nuo paskolas teikiančio departamento veiklos;
  - b. surinkti duomenis apie vertinimo periodiškumą, pakartotinio vertinimo priežastis, vertinimų senumą;
  - c. įvertinti, kaip nustatomi ir tvirtinami skolos vertės sumažėjimo (angl. haircut) ir vertinimo parametrai ir tai, ar jie yra grindžiami istoriniais duomenimis. Papildomai įvertinti ryšį su atidėjinių sudarymu, ypač jei šie duomenys (užstato vidaus vertės) yra naudojami atidėjinių lygiui apskaičiuoti;
  - d. įvertinti statistines pakartotinio smulkaus nekilnojamojo turto vertinimo priemones ir išnagrinėti parametrų įverčius bei tai, kaip jie tvirtinami.

Atidėjinių sudarymas ir rizikos padengimas

12. Kompetentingos institucijos taip pat vertina, ar atidėjinių ir rizikos padengimo lygis yra pakankamas, palyginti su kredito įstaigų portfelių turto kokybe. Visų pirma jos gali:
  - a. nustatyti, kokios taisyklės taikomos sudarant specialius ir bendrus atidėjinius paskolų nuostoliams ir rizikai padengti, ir įvertinti, ar šios taisyklės nuosekliai taikomos;
  - b. įvertinti, kokie parametrai taikomi apskaičiuojant bendrus atidėjinius paskolų nuostoliams ir rizikai padengti, ir ar jie yra tinkami bei pakankami;
  - c. palyginti įvairių segmentų rizikos padengimo koeficientus, jeigu galima, palyginti su atitinkamos analogiškos grupės rodikliais;
  - d. patikrinti, ar atidėjiniai ir rizikos padengimo koeficientai konkrečiais atvejais yra pakankami atsižvelgiant į probleminių paskolų imties vertinimą;
  - e. įvertinti, ar atidėjinių reikalavimai yra taikomi perimtam turtui.

Reikšmingumo ir rizikos vertinimas

13. Vertindamos ir nustatydamos vertintinas turto klases ir (arba) pozicijas, taip pat nustatydamos, kaip giliai ir plačiai jos bus analizuojamos, kompetentingos institucijos gali vertinti turto klasių ir (arba) pozicijų reikšmingumą ir riziką.
14. Vertindamos reikšmingumą ir riziką kompetentingos institucijos gali atsižvelgti į įvairius aspektus, tarp jų gali būti šie aspektai:
  - Kiekybiniai rodikliai, kuriais žymima:
    - turto klasė ir (arba) portfelio lygis;
    - rizikos koncentracija/rizikos diversifikavimas;
    - užtikrinimas (turto įkeitimas);
    - atidėjiniai;
    - aplinkos veiksniai (makroekonominės sąlygos, pvz. staigus komercinio nekilnojamojo turto kainų pokytis);
  - Kokybiniai rodikliai, kuriais žymima:
    - būdingoji rizika;
    - kredito kontrolės veiksmingumas.
15. Remdamosi reikšmingumo ir rizikos vertinimu kompetentingos institucijos gali išskirti sritis, kurias reikia iširti nuodugniau, tarp jų:
  - turto klasę ir (arba) portfelio sudedamąją dalį nacionaliniu lygmeniu;

-
- konkrečių kredito institucijų kiekybinį turto klasės ir (arba) portfelio sudedamosios dalies lygį ir
  - konkrečių turto klasių ir (arba) portfelio sudedamųjų dalių kokybinių komponentų lygį.

16. Remiantis šio vertinimo rezultatais galima įvardyti, išanalizuoti ir nuodugniai įvertinti portfelius, kurie yra svarbūs prasmingam ir veiksmingam turto kokybės patikrinimui atlikti.

Ištekliai

17. Kompetentingos institucijos pažymi, kad norint turto kokybės patikrinimą atlikti veiksmingai, tam reikia skirti pakankamai išteklių. Darbo apimtis ir ištekliai turėtų būti proporcingi ne tik pagal vertinamus komponentus, bet ir pagal atliekamos analizės numatomą gylį ir plotį bei pagal nustatytos rizikos reikšmingumą.
18. Kompetentingos institucijos vertinimui atlikti gali kviešti reikiamas ekspertų – savo organizacijos arba samdomų – grupes, sudaryti mišrias grupes, kurios analizuotų atitinkamus portfelius.
19. Kai kuriais atvejais kompetentingos institucijos gali svarstyti galimybę pagalbos kreiptis į trečiąsias šalis, kad šios įvertintų turto arba jo dalių kokybę, bet išlieka atsakingos už šio vertinimo priežiūrą.

Ataskaitų pateikimo reikalavimai

20. Ataskaitų pateikimo reikalavimai gali atspindėti atlikto vertinimo išsamumo lygį.
21. Kiekybinėms ataskaitoms, kai tik galima, reikia naudoti jau sukurtas sistemas, pavyzdžiui, COREP ir FINREP.
22. Ataskaitose turėtų būti pateikiama bent šių sričių informacija:
- a. bendra informacija apie bankus, įtrauktus į imtį;
  - b. paskolų portfelio rizikos klasifikacija;
  - c. pakantumas ir neveiksnių paskolų;
  - d. pradelstų įsiskolinimų lygis ir pradelstų įsiskolinimų klausimų sprendimo priemonės;
  - e. rizikos padengimo ir atidėjinių lygis bei planiniai rodikliai.
23. Kokybinės ataskaitos gali būti rengiamos naudojantis atsakingos kompetentingos institucijos sukurta vertinimo balais sistema.

Turto kokybės patikrinimai, kuriuose dalyvauja priežiūros institucijų kolegijos

1 etapas: Taikymo sritis

24. Kompetentingos tarpvalstybinių kredito įstaigų konsoliduotos priežiūros institucijos informuoja kolegiją, kad bus atliekamas atitinkamo banko turto kokybės patikrinimas ir kartu aptaria tikrinti pasirinktas turto klases ir (arba) pozicijas.
25. Kompetentingos konsoliduotos priežiūros institucijos pasidalija savo atlikto turto klasių ir (arba) pozicijų reikšmingumo ir rizikos vertinimo rezultatais su ES priimančiąja priežiūros institucija ir EBI, tam panaudodamos prieš tai aptartus reikšmingumo ir rizikos kriterijus.

2 etapas: Turto kokybės vertinimas

26. Priimančiųjų priežiūros institucijų galima prašyti paskirti ekspertus, jei to reikia ir jei tai tikslinga, kad šie padėtų atlikti tikrinimą.

3 etapas: Keitimasis informacija apie rezultatus kolegijose

27. Kompetentingos konsoliduotos priežiūros institucijos informuoja kolegiją apie vertinimo rezultatus ir aptaria juos. Kolegija apžvelgia ir aptaria rezultatus.
28. Dar kolegija gali:
  - jeigu rezultatai svarbūs dukterinių įmonių veiklai, stengtis pateikti bendresnes rekomendacijas, pvz., dėl poreikio sudaryti papildomus atidėjinius;
  - stengtis, kad priežiūros metodas būtų darnus ir atsižvelgdama į turto kokybės patikrinimų rezultatus, šį metodą atitinkamai tikslinti.

4. Patvirtinimas, kad bus laikomasi šių rekomendacijų

Data:

Valstybė narė/EEE valstybė:

Kompetentinga institucija:

Gairės / rekomendacijos:

Vardas, pavardė:

Pareigos:

Telefono numeris:

E. pašto adresas:

Esu įgaliotas kompetentingos institucijos vardu patvirtinti, kad gairių / rekomendacijų laikomasi:

Taip

Kompetentinga institucija laikosi arba ketina laikytis gairių ir rekomendacijų:

Taip   **Ne**   **Iš dalies**

Mano atstovaujama kompetentinga institucija nesilaiko ir neketina laikytis gairių ir rekomendacijų dėl šių **priežasčių**⁸:

Informacija apie laikymąsi iš dalies ir to priežastys:

Šį pranešimą prašome siųsti e. paštu compliance@eba.europa.eu⁹.

---

8 Jei ketinate laikytis rekomendacijų iš dalies, nurodykite, koku mastu rekomendacijų bus laikomasi ir nesilaikoma, ir nurodykite priežastis, dėl kurių nesilaikoma atitinkamos srities rekomendacijų.

9 Atkreipkite dėmesį į tai, kad kiti šio pranešimo apie rekomendacijų laikymąsi būdai, pvz., siunčiant pranešimą kitu, nei nurodytas, e. pašto adresu arba siunčiant e. laišką, kuriame nėra reikalaujamos formos, nebus laikomi galiojančiais.